

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของนักศึกษา ที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ธีรพงษ์ น้อยบุญญะ^{1*}

Received : April 7, 2019

Revised : June 15, 2019

Accepted : August 1, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบ ของนักศึกษา ที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาจิตรับผิดชอบและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของนักศึกษา ที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่าจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 345 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 215 คน และเพศชายจำนวน 130 คน แบ่งเป็นอายุ 15-20 ปี จำนวน 277 คน และอายุ 21-25 ปี จำนวน 68 คน ศาสนาแบ่งเป็นศาสนาพุทธ จำนวน 333 รองลงมาศาสนาอิสลามและศาสนาอื่นๆ จำนวน 5 คน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 88 คน รองลงมาคณะครุศาสตร์ จำนวน 83 คน ระดับความคิดเห็นในด้านวิธีการสอน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านเนื้อหาและด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และน้อยที่สุดด้านการจัดการ การใช้สื่อ และเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ตามลำดับ มีระดับความคิดเห็นในคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทยและคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และน้อยที่สุด คือคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

คำสำคัญ : การจัดการศึกษา, จิตรับผิดชอบ, นักศึกษา

¹ งานวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

* ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: Teerapong@vru.ac.th

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE QUALITY OF EDUCATIONAL MANAGEMENT AND MENTAL RESPONSIBILITY DEVELOPMENT OF STUDENTS WHO ATTENDED VRU IDENTITIES SUBJECT AT VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY, UNDER THE ROYAL PATRONAGE

Teerapong Noiboonya^{1*}

Abstract

The study of “The relationship between the quality of educational management and mental responsibility development of students who attended VRU identities subject at Valaya Alongkorn Rajabhat University, under the Royal Patronage, attempted to investigate quality of educational management level, mental responsibility development level as well as the relationship between the quality of educational management and mental responsibility development of students who attended VRU identities subject at Valaya Alongkorn Rajabhat University, under the Royal Patronage. The quantitative survey was used for this research. The results of the study revealed that total of 345 students constituted the participants of this study. The numbers of 215 participants were female and the remaining of 130 was male. Regarding the ages of the participants, 277 participants were between the ages of 15-20 years old, followed by 68 students were between the ages of 21-25 years old. Of the total participants, the majority of 333 students are Buddhist, followed by those of 5 students are Muslims and other religious. Most of 88 participants studied in Humanities and Social Faculty, followed by Education Faculty of 83 participants. The major findings of the study revealed that, on average, the teaching method aspect was rated at a very high level with a mean score of 4.02, meanwhile the content aspect, the environmental climate aspect and the university facilities aspect were moderately rated with a mean score of 3.94 respectively. However the lowest mean score of 3.67 was media and technology management aspect. Moreover, the level of opinion on Thai cultural responsibility was considered at the high level (4.10). Additionally, the participants rated Thai cultural responsibility and self-responsibility at a moderate level. The mean scores of these aspects were 4.02. On the other hand, the participants stated that the environmental responsibility was rated at the lowest level with the mean score of 3.91 accordingly.

Keywords : Educational Management, Mental Responsibility Development, Students

¹ Lecturer In General Education Program, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal of Patronage, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author, e-mail: Teerapong@vru.ac.th

บทนำ

สิ่งที่เรากำลังเผชิญกันอยู่ในสังคมทุกวันนี้เป็นสถานการณ์ที่เรียกได้ว่า เข้าขั้นวิกฤติ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในระดับครอบครัว ที่เริ่มตั้งแต่ความรุนแรงภายในครอบครัว ปัญหาความเครียดของคนในสังคมที่เพิ่มขึ้น ปัญหาเด็กและเยาวชนที่หาตัวเองไม่เจอ หลงมัวเมาตามกระแสของวัตถุนิยม แสวงหาแต่ความสุขสบาย อ่อนแอทั้งวิชาการและวิชาชีพปัญหาในระดับสังคมที่พบเห็นตามหนังสือพิมพ์รายวันในเรื่องของความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นและลุกลามไปยังสังคมวงกว้าง ปัญหาเศรษฐกิจซบเซา ชุมชนล่มสลาย ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ทำให้ประเทศขาดความสงบสุขมั่นคง เช่น ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภาวะโลกร้อนไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์น้ำท่วม โคลนถล่ม แผ่นดินไหว ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในหลาย ๆ ประเทศอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

จากสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความเป็นไปของคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมรวมทั้งส่งผลกระทบต่อลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของคนไทยให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพดังกล่าว ได้แก่ ลักษณะตัวใครตัวมัน ไม่สนใจผู้อื่น มองโลกในแง่ร้าย ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต เอารัดเอาเปรียบ เชื่อถือกันและกันไม่ได้และขาดการรักนวลสงวนตัว สิ่งเหล่านี้เป็นสัญญาณที่ทำให้เราต้อง เตรียมตัวเตรียมใจร่วมกันหาวิธีที่จะรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตทั้งในแง่ของการรับมือกับปัญหาและการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลก ด้วยวิธีการสร้างการศึกษาที่สอนให้มนุษย์ตระหนักถึงความรู้สึกผิดชอบ เริ่มตั้งแต่ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทย โดยการปลูกจิตสำนึกให้มนุษย์รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ และเคารพต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้บริบทของสังคมไทย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2554 : 75-77)

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัตถุในปัจจุบัน เป็นสาเหตุที่ทำให้สังคมโดยทั่วไป มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญ ในการแสวงหาเงินทอง แสวงหาอำนาจ บารมี มากกว่าที่จะให้ความสำคัญทางด้านจิตใจ สังคมในปัจจุบันจึงกลับเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัดเจน หากคนในสังคมขาดจิตรับผิดชอบแล้วก็จะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ในครอบครัวมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันน้อยลง แก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้ง เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เห็นแก่ตัว ชิงดีชิงเด่น เบียดเบียนสมบัติขององค์กรเพื่อมาเป็นสมบัติของตนเอง องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เพราะต่างคนต่างอยู่ไม่มีการพัฒนา ยิ่งปล่อยนานยิ่งทรุดโทรม เกิดอาชญากรรมในชุมชน ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะแต่ละคนมองเห็นเรื่องของตนเองเป็นใหญ่ เกิดวิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้งและแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติของส่วนรวม ประเทศชาติล้าหลัง ขาดพลังของคนในสังคม ดังนั้นการปลูกฝังความสำนึกให้กับบุคคล เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรที่จะเกิดขึ้นในสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนานักศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์เช่นเดียวกัน โดยมุ่งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดของเดลเลอร์ คือการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 เสาหลักทางการศึกษา ได้แก่ เรียนเพื่อรู้ เรียนเพื่อชีวิต เรียนเพื่อการอยู่ร่วมกัน และเรียนเพื่อปฏิบัติและในฐานะที่เป็นแนวทางของคุณธรรมจริยธรรมสำหรับการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ด้วย เนื่องจากสภาพปัจจุบันนี้คนในสังคมส่วนใหญ่ขาดจิตรับผิดชอบต่อที่ดีและเพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่พัฒนานักศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรในงานวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาทุกคนจะต้องเรียน โดยทำการปรับปรุง

หลักสูตรให้มีลักษณะการเรียนรู้ที่เรียกว่า Modul แบ่งออกเป็น 5 Modul ประกอบด้วย Modul GE 101 ภาษา การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ Modul GE 102 อัตลักษณ์บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ Modul GE 103 นวัตกรรมและการคิดทางวิทยาศาสตร์ Modul GE 104 ความเป็นสากลเพื่อการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลกและ Modul GE 105 สุขภาพเพื่อคุณภาพชีวิต ซึ่งในแต่ละ Modul นั้นมีเป้าหมายที่ เหมือนกันคือมุ่งสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างข้างต้น โดยเฉพาะการศึกษาในModul GE 102 อัตลักษณ์บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ นั้นจะมีความมุ่งเน้นการสร้างความเป็นมนุษย์ที่มีจิตรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นกระบวนการศึกษาจึงเน้นการเรียนรู้จากกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ Modul GE 102 อัตลักษณ์บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ และเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานการสอนในรูปแบบนี้ว่า สามารถปรับคุณลักษณะบัณฑิตให้มีจิตรับผิดชอบต่อได้จริงหรือไม่นั้น ทางคณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาคุณภาพ การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยในความคิดของนักศึกษา โดยแบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) คุณภาพด้านหลักสูตร 2) คุณภาพด้านวิธีการสอน 3) คุณภาพด้านการจัดการ การใช้สื่อและเทคโนโลยี ทางการศึกษา และศึกษาการพัฒนาจิตรับผิดชอบต่อของนักศึกษา โดยแบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็นตามแนวคิดของ ไพฑูริย์ สินลารัตน์ คือ 1) จิตรับผิดชอบต่อตนเอง 2) จิตรับผิดชอบต่อสังคม 3) จิตรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและ 4) จิตรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการ ปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยและปรับปรุงการเรียนการสอนให้สามารถพัฒนาจิต รับผิดชอบต่อของนักศึกษาในระดับสูงต่อไป ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบต่อของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาจิตรับผิดชอบต่อของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาจิตรับผิดชอบต่อของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบต่อที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์” โดยมี วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาจิตรับผิดชอบต่อและเพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบต่อของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์ บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ การศึกษาในครั้งนี้เป็น การศึกษาแบบวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์ บัณฑิตวลัยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 345 คน จากจำนวน

นักศึกษาทั้งหมด 2,500 คน โดยผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบ ของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาจิตรับผิดชอบและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงปริมาณ สรุปผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 345 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 215 คน คิดเป็นร้อยละ 63.2 และเพศชายจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 ตามลำดับ แบ่งเป็นอายุ 15-20 ปี จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3 และอายุ 21-25 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ตามลำดับ แบ่งเป็นศาสนาพุทธ จำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 96.5 รองลงมาศาสนาอิสลามและศาสนาอื่นๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 และน้อยที่สุดศาสนาคริสต์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6ตามลำดับ แบ่งเป็นคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาคณะครุศาสตร์ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 และน้อยที่สุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย

ระดับความคิดเห็นในด้านวิธีการสอน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านเนื้อหาและด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และน้อยที่สุดด้านการจัดการ การใช้สื่อ และเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ตามลำดับ เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านเนื้อหา จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 345 คน มีระดับความคิดเห็นในด้านเนื้อหา พบว่าเนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์เพื่อการเรียนรู้ภายนอกมหาวิทยาลัยหรือชุมชนได้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 อยู่ในระดับมาก รองลงมา สามารถเพิ่มประสบการณ์ตรงในการดำเนินชีวิต และเนื้อหาในการเรียนมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และน้อยที่สุด สอดคล้องกับหลักศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ตามลำดับ

ด้านวิธีการสอน จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 345 คน มีระดับความคิดเห็นในด้านเทคนิคการสอน พบว่า การมีจิตสาธารณะและให้ความสำคัญกับประโยชน์ของผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.12 อยู่ในระดับมาก รองลงมา มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และน้อยที่สุดเข้าใจง่ายและนักศึกษาอยากที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตัวเอง คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ตามลำดับ

ด้านการจัดการ การใช้สื่อ และเทคโนโลยี จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 345 คน มีระดับความคิดเห็นในด้านสื่อการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและระยะเวลา

มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.91 อยู่ในระดับมาก รองลงมา วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนมีความทันสมัยเหมาะสม และพอเพียงและโต๊ะ เก้าอี้ในห้องเรียนมีความเหมาะสมในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และน้อยที่สุดคือ ระบบสัญญาณ Internet ในห้องเรียนรับรองการค้นหาข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ตามลำดับ

ด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัยจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 345 คน มีระดับความคิดเห็นใน พบว่า มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.77 อยู่ในระดับมาก รองลงมา มหาวิทยาลัยมีแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลเหมาะสมกับการเรียนของผู้เรียนและมหาวิทยาลัยมีพื้นที่ให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และน้อยที่สุดคือ มหาวิทยาลัยมีสถานที่ให้ออกกำลังกายและพักผ่อนมีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย

ระดับความคิดเห็นในคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทยและคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และน้อยที่สุด คือ คุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ตามลำดับ เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า

คุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 345 คน มีระดับความคิดเห็นในคุณลักษณะของ

ความรับผิดชอบต่อตนเองพบว่า นักศึกษาเคารพศักดิ์ศรีของตนเองรักษาและเชิดชูเกียรติของวงศ์ตระกูลและสถาบันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.10 อยู่ในระดับมาก รองลงมา นักศึกษามีเป้าหมายในอนาคตและมองโลกในแง่ดี นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและนักศึกษามีเจตคติที่ดีกับตนเองมีความเข้าใจและพึงพอใจในตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และน้อยที่สุดคือ นักศึกษามีความคิดริเริ่มและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ตามลำดับ

คุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อสังคม จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 345 คน มีระดับความคิดเห็นในคุณลักษณะของ

ความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักศึกษาเคารพสิทธิซึ่งกันและกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.14 อยู่ในระดับมาก รองลงมา นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม/มหาวิทยาลัย นักศึกษาไม่ละเลยหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีและนักศึกษาให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่อยู่ในสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และน้อยที่สุดคือ เมื่อเห็นสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสังคมนักศึกษาช่วยแก้ไขตามความสามารถมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ตามลำดับ

คุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 345 คน มีระดับความคิดเห็นในคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า นักศึกษารู้และเข้าใจวิธีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.02 อยู่ในระดับมาก รองลงมา นักศึกษาลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากการสังเคราะห์ นักศึกษารณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมและนักศึกษามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และน้อยที่สุดคือ นักศึกษามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ในท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ตามลำดับ

คุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทย จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 345 คน มีระดับความคิดเห็นในด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทย พบว่า นักศึกษามีความรู้สึกสำนึกในบุญคุณของผู้ที่เคยให้ความช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.15 อยู่ในระดับมาก รองลงมา นักศึกษาแสดงความจงรักภักดีและปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์นักศึกษามีเจตคติที่ดีและมีความเข้าใจเกี่ยวกับชาติในการรณรงค์

เอกลักษณ์ และนักศึกษานุรักษ์ภาษาไทยและรู้จักใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องทั้งภาษาพูดและเขียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาปฏิบัติตนอยู่ในหลักธรรมและประเพณีวัฒนธรรมไทยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยใช้สถิติ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product moment Correlation Coefficient) พบว่า

ด้านเนื้อหา มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านเนื้อหา มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.636 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านวิธีการสอน มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านวิธีการสอน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.592 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านการจัดการ การใช้สื่อ และเทคโนโลยี มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านการจัดการ การใช้สื่อ และเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.527 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัย มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.476 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้สถิติ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product moment Correlation Coefficient) พบว่า

ด้านวิธีการสอนมีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านวิธีการสอน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตระดับดีของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.533 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H₁) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H₀) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของ ความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.415 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบ ของ นักศึกษาที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์” พบว่า ระดับความคิดเห็นในด้านวิธีการสอน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านเนื้อหาและด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และน้อยที่สุดด้านการจัดการ การใช้สื่อ และเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทวีการ นิมวรรณังและคณะ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการสร้างจิตสำธาระของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสร้างจิตสำธาระของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำธาระ 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 5) ด้านการประเมินผลและ 6) ด้านการสร้างเครือข่าย การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสำธาระทั้ง 6 องค์ประกอบการประเมินผ่านเกณฑ์ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกประเด็น และในทุกองค์ประกอบ

คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเองความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยใช้สถิติ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน พบว่า ด้านเนื้อหามีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านเนื้อหามีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.636 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านวิธีการสอนมีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านวิธีการสอนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.592 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการจัดการ การใช้สื่อ และเทคโนโลยี มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านการจัดการ การใช้สื่อ และเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.527 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง

(H₁) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H₀) หมายความว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้านบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของ มหาวิทยาลัยด้านคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อนตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.476 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญัฐ หลักชัยกุล (2557) ได้ ทำการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ : กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นระดับปานกลางต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ของมหาวิทยาลัยและคุณภาพการจัดการศึกษาความสัมพันธ์กับการพัฒนามนุษย์ของมหาวิทยาลัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สำหรับ ข้อเสนอแนะมหาวิทยาลัยควรพัฒนาเทคโนโลยีอย่างสอดคล้องกับความจำเป็น และพัฒนารูปแบบการใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารการศึกษาควรส่งเสริมวัฒนธรรมสร้าง และรับในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ใน 2 ลักษณะคือ ทักษะในการรับเทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน และสร้างเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ และเพิ่มผลผลิตภาพ รวมถึงสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้มีความพร้อมทางทักษะ และความสามารถทางภาษาในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตหลังจบการศึกษา เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านทรัพยากรมนุษย์ เศรษฐกิจ และสังคมอย่างบูรณาการและยั่งยืนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมจิตรับผิดชอบให้กับนักศึกษาควรมีกิจกรรมจิตอาสาอย่างหลากหลายและควรมีกรอบแนวคิดแนวทางการสร้างบัณฑิตจิตอาสาตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและกระบวนการเสริมสร้างบัณฑิตจิตอาสา ดังนั้นจึงควรส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาตั้งแต่ชั้นปีแรกของการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านจิตรับผิดชอบให้อยู่ในระดับสูงต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการศึกษากับการพัฒนาจิตรับผิดชอบของนักศึกษา ที่เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวิทยาลัยลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กานต์มณี ไวยครุฑและผู้ช่วยศาสตราจารย์สัญลักษณ์ กิ่งทองที่ให้คำแนะนำปรึกษา ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2554). CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ทวีการ นิมวรณังและคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา
 ในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ. วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต. ปีที่8(ฉบับที่
 2): 115-127.

ณัฏฐ์ หลักชัยกุล. (2557). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. การประชุมวิชาการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3: 43-59